

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG

DYDD GWENER, 5 MAI 2023

PRESENNOL Cyngorydd (Cadeirydd)

Cynghorwyr (Yn y Siambr):

P. Hughes-Griffiths E. Skinner

Cynghorwyr (Yn rhithwir):

S.M. Allen	K.V. Broom	J.M. Charles	M. Donoghue
B.W. Jones	D. Jones	M.J.A. Lewis	S.L. Rees
M. Thomas			

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

Cyngorydd **Error! No document variable supplied.**

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwir)

Cyngorydd **Error! No document variable supplied.**

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

G. Morgans, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant
A Thomas, Pennaeth y Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant
E. Forsyth, Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion
E. Evans, Prif Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd
J. Owens, Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd
S. Davies, Pennaeth Mynediad i Addysg
G. Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd
M. Runeckles, Swyddog Cefnogi Aeolodau

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwir):

S. Davies, Pennaeth Mynediad i Addysg
G. Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd
M. Runeckles, Swyddog Cefnogi Aeolodau

Siambr - Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP ac o bell - 10.00 yb - 12.34 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr L. Bowen, L. Davies a H. Jones.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.

Ni chafwyd dim datganiadau ynghylch buddiannau personol na chwip waharddedig.

3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dywedodd y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

4. POLISI AR DDYFARNU GRANTIAU A'R IAITH GYMRAEG

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Polisi'r Cyngor ynghylch Dyfarnu Grantiau a'r Gymraeg sydd wedi'i baratoi er mwyn cydymffurfio â darpariaethau Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Polisi yn darparu dull cyson o ymdrin â'r Gymraeg ar draws grantiau amrywiol y Cyngor, gan sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg wrth ddyrannu grantiau a chan sicrhau bod gweithwyr y Cyngor yn gallu cynorthwyo cyrff trydydd parti i hyrwyddo'r Gymraeg yn effeithiol wrth gyflawni eu gweithrediadau. Yn hyn o beth, nodwyd bod y Polisi yn cyd-fynd â Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg y Cyngor 2023-28 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad ynghylch cymeradwyo'r Polisi a'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer dyfarnu grantiau, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r ddogfen, yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet, yn rhan ganolog o'r broses dyrannu grantiau ar draws holl adrannau'r Cyngor. At hynny, byddai cymorth canolog yn cael ei ddarparu i'r adrannau perthnasol drwy gydol cyfnod gweithredol y grantiau a byddai'n galluogi mesur effaith y Polisi ar y Gymraeg.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai cefnogaeth a chymorth pwrpasol yn cael eu rhoi i ymgeiswyr yn ystod cam ymholiadau'r broses ymgeisio i sicrhau na fyddai Mentrau Bach a Chanolig (BBaChau) dan anfantais. Yn hyn o beth, cydnabuwyd y byddai disgwyliadau'r Cyngor yn amrywio yn ôl y math o sefydliad, y gweithgaredd a'r swm o arian grant sy'n cael ei ddyfarnu.

Mewn ymateb i awgrym bod ceisiadau grant blaenorol yn cael eu hadolygu i sicrhau na fyddai busnesau bach a chanolig yn cael eu heithrio o'r broses, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r cynnig rhagweithiol o gymorth yn ychwanegu gwerth at weithgaredd y sefydliad perthnasol yn ei gyfanrwydd a'i nod oedd darparu dull datblygiadol i alluogi sefydliadau, drwy ddylanwad y Cyngor, i ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau ei hyfywedd.

Canmolodd y Polisi gan Aelodau'r Pwyllgor fel modd o nodi disgwyliadau'r Cyngor yn glir o fewn y broses dyfarnu grantiau i sicrhau effaith gadarnhaol ar weithgareddau cyrff trydydd parti ar y Gymraeg.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo'r Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.

5. DIWEDDARIAD AR ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

Cafodd y Pwyllgor ddiweddariad i'w ystyried ar gynnydd ar weithredu'r darpariaethau sydd wedi'u hymgorffori yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, a oedd yn ceisio trawsnewid disgygliadau, profiadau a chanlyniadau plant a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).

Cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn manylu ar gynnydd y newid o Ddatganiadau Anghenion Addysg Arbennig (AAA) i Gynlluniau Datblygu Unigol (CDU) ar gyfer disgyblion ag ADY. Dywedwyd y byddai'r broses weithredu'n cael ei gwneud yn raddol hyd at fis Awst 2025 ac y byddai'n arwain at dri chanlyniad categoreiddio posibl i blant a phobl ifanc. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i'r adborth ar lefel llwyddiant y trawsnewid i'r system ADY newydd, a oedd yn cynnwys trosolwg o'r meysydd sy'n gweithio'n dda a'r rhai y mae angen mynd i'r afael â nhw o ran rôl Swyddogion ADY a Chydgysylltwyr, Blynyddoedd Cynnar ac Ôl-16 ar gyfer plant a phobl ifanc ag ADY, hyfforddiant a chefnogaeth, a hefyd y gwaith partneriaeth parhaus gyda gweithwyr ieuchyd proffesiynol. Adolygodd y Pwyllgor y data ystadegol ar ddisgyblion ag ADY mewn ysgolion prif ffrwd a'r rhai sydd angen cymorth lleoliad arbenigol lle cydnabuwyd bod cynnydd sylweddol wedi bod yn y galw am ddarpariaeth Anhwylder Sbectrum Awtistig (ASD) ers mis Medi 2021.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad, esboniwyd y broses a'r meini prawf ar gyfer trosglwyddo Datganiadau AAA i Gynlluniau Datblygu Unigol ADY i'r Aelodau. Yn hyn o beth, cadarnhawyd y byddai pob disgybl sydd â Datganiadau AAA presennol yn cael eu hystyried ar gyfer CDU, ac y byddai disgyblion newydd yn mynd ymlaen yn uniongyrchol i'r broses CDU ADY. Ar ben hynny, roedd deddfwriaeth yn rhagnodi bod disgwyl i'r broses drosglwyddo o Ddatganiadau i Gynlluniau Datblygu Unigol gael ei chwblhau o fewn cyfnod o 12 wythnos gan ddefnyddio dull 'sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn' a chasglu gwybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau / rhanddeiliaid priodol. Ystyriwyd bod yr amserlen hon yn hydrin ar y cyfan, ac yn welliant ar y system AAA, er y cydnabuwyd y gellir bod oedi wrth aros am wybodaeth allweddol am ddysgwyr gan randdeiliaid.

Yn dilyn pryderon ynghylch anghysondebau posibl o ran ansawdd y Cynlluniau Datblygu Unigol, rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor bod cymorth canolog wedi'i ddarparu drwy drefniadau gweithio agos gydag ysgolion er mwyn sicrhau cysondeb o ran safon y Cynlluniau. Ar ben hynny, er mwyn mynd i'r afael ag anghyfartaledd posibl o ran ansawdd Cynlluniau Datblygu Unigol ar draws ysgolion o wahanol feintiau, nodwyd bod rhaglen gynhwysfawr o gefnogaeth a hyfforddiant yn cael ei darparu yn unol â'r clystyrau ysgol a nodwyd. Yn hyn o beth, canmolwyd yn fawr y cynnydd a wnaed gan gydgysylltwyr ADY wrth drosglwyddo o AAA i ADY. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant at arolygiadau Estyn a gwblhawyd yn ddiweddar ac adroddiad ar wahân a gadarnhaodd fod y ddarpariaeth ADY o fewn ysgolion Sir Gaerfyrddin yn rhagorol.

Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor mai'r syniad o Gynlluniau Datblygu Unigol oedd eu bod yn ddogfennau hyblyg a fyddai'n cael eu trosglwyddo gyda disgyblion sy'n symud ysgolion. O ran dysgwyr Sir Gaerfyrddin sy'n mynychu ysgolion a lleoliadau y tu allan i'r sir, cadarnhawyd y byddai Cynlluniau Datblygu Unigol yn

cael eu llunio gan Sir Gaerfyrddin yn dilyn gwaith partneriaeth agos a chasglu gwybodaeth berthnasol gyda chydgyssylltydd ADY perthnasol yr ysgol/lleoliad ac yn unol â'r dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. At hynny, cadarnhawyd, er bod cyfleuster ad-dalu i'r Awdurdod gwreiddiol ar waith ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, nid oedd cyllid CDU trawsffiniol wedi'i bennu eto.

Cyfeiriwyd at yr effaith ar ysgolion o ran y pwysau amser ar gydgyssylltwyr ADY, a'r pwysau cyllidebol yn unol â'r newidiadau i'r dyraniad cyllid fformiwla. Fodd bynnag, croesawyd y dull newydd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn gan gydgyssylltwyr ADY o ran Cynlluniau Datblygu Unigol mwy ystyrion, gyda chanlyniadau gwell i ddysgwyr ag ADY.

Mewn ymateb i ymholiad, rhoddwyd trosolwg o'r cymorth sydd ar gael i'r rhai a sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref i'r Pwyllgor. Cytunwyd bod ystadegau sy'n ymwneud â nifer y plant sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref yn y sir yn cael eu dosbarthu i'r Pwyllgor.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd mewn perthynas â materion capasiti mewn lleoliadau arbenigol, eglurodd yr Athro Ymgynghorol ADY mai blaenoriaeth y Cyngor oedd gwella'r capasiti o fewn ysgolion prif ffrwd i ddiwallu anghenion disgyblion ag ADY er mwyn rhoi cyfle i ddysgwyr fynychu ysgolion yn eu hardal.

Cyfeiriwyd at ôl troed sylweddol darpariaeth arbenigol Ôl-16 yn y sir a oedd yn rhoi hawl 3 blynedd i gyllid a chymorth o dan y fframwaith AAA. Fodd bynnag, nodwyd bod y côd ADY yn rhoi hawl i gael 2 flynedd o addysg a hyfforddiant Ôl-16 pan fo angen rhesymol a fydd yn golygu bod angen adolygu'r ddarpariaeth arbenigol sy'n cael ei chynnig gan Sefydliadau AB ac Awdurdodau Lleol. Rhoddwyd sicrwydd bod trafodaethau'n parhau â Llywodraeth Cymru er mwyn ceisio eglurder ynghylch a fyddai darpariaeth ôl-16 bresennol y sir o fewn ysgolion prif ffrwd yn parhau i gael ei chyllido a goblygiadau'r model hwn, o gymharu â'r llwybr presennol a ffefrir gan Lywodraeth Cymru sef cyllido drwy ddarparwyr annibynnol. Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru maes o law.

Mynegwyd pryderon gan y Pwyllgor o ran diffyg cydraddoldeb rhwng ysgolion cyfrwng Cymraeg o ran gallu cael mynediad at ystod eang o asesiadau ac adnoddau safonol i gefnogi'r gwaith o adnabod ADY yn gynnar ac yn gywir, o gymharu ag ysgolion cyfrwng Saesneg. Rhoddwyd sicrwydd bod hwn yn faes blaenoriaeth i'r Cyngor ac roedd gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â'r mater yn genedlaethol.

Cyfeiriwyd at y wybodaeth ystadegol a nodwyd yn yr adroddiad lle eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod angen trosglwyddo mwy o blant ysgol uwchradd i'r fframwaith CDU ADY gan eu bod wedi derbyn Datganiad AAA i ddechrau, tra bod nifer o blant ysgolion cynradd wedi cael CDU cyfredol, a roddwyd cyn y gofyniad statudol i wneud hynny, mewn achosion lle'r oedd caniatâd rhieni wedi'i ddarparu.

Cymeradwyodd y Pwyllgor y gwaith o weithredu systemau a phrosesau newydd i fodloni gofynion statudol gan gydnabod yr angen a nodwyd gan yr Is-adran am gyllid craidd ychwanegol i sicrhau darpariaeth ADY ddigonol yn y tymor hir.

Nodwyd hefyd y pwysau na welwyd ei debyg o'r blaen mewn ysgolion i wella presenoldeb a chefnogi llesiant academiaidd, cymdeithasol ac emosiynol dysgwyr.

PENDERFYNWYD:-

- 5.1** Dosbarthu i'r Pwyllgor ystadegau mewn perthynas â nifer y plant sy'n derbyn 'Addysg Heblaw Mewn Ysgol' ac Addysg Ddewisol yn y Cartref o fewn y Sir.
- 5.2** Dosbarthu i'r Pwyllgor ddiweddariad am drafodaethau â Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chyllido darpariaeth ôl-16 maes o law.
- 5.3** Cymeradwyo'r adroddiad a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.

6. STRATEGAETH HYBU'R GYMRAEG 2023-28

Cafodd y Pwyllgor Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 i'w hystyried, a baratowyd ar y cyd â Fforwm Strategol y Gymraeg fel rhan o gyfrifoldebau'r Cyngor drwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'r Safonau Iaith ddilynol. Roedd y strategaeth yn manylu ar sut y mae'r Cyngor yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sir.

Nod y Strategaeth oedd ysgogi cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg, balchder a hyder yn yr iaith Gymraeg, mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac ymhlith y gweithlu fel 'norm' a chymunedau Cymraeg ffyniannus. Byddai cyfanswm o 9 ffrwd waith yn cael eu gweithredu fel cynllun gweithredu i gyflawni nodau'r strategaeth yn ystod ei chyfnod. Byddai'r Strategaeth yn cael ei lansio'n ffurfiol yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd 2023 yn Llanymddyfri.

Cyfeiriwyd at baragraff 6 o'r rhagair lle eglurodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg y byddai'r geiriad yn cael ei ddiwygio fel a ganlyn:

“Ein dymuniad yn Sir Gaerfyrddin yw nid cynyddu niferoedd ac annog defnydd yn unig, ond hefyd i groesawu pobl i'r Gymraeg yn hyderus a heb ymddiheuriad.”

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Gwnaethpwyd cais i'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod gael ei labelu'n briodol. Cytunwyd y dylid gwneud hynny.

Mynegwyd pryder ynglŷn â'r diffyg dosbarthiadau Cymraeg wyneb yn wyneb sy'n cael eu cynnig mewn ardaloedd lleol er mwyn galluogi dysgwyr i ddefnyddio a datblygu eu sgiliau Cymraeg. Dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion yn gweithredu ar drefniant masnachfrait gyda Choleg Sir Gâr a bod gwaith yn cael ei wneud i wella ac ehangu'r ddarpariaeth. Yn hyn o beth, nodwyd y byddai'r adran yn croesawu adborth a mewnbwn y Pwyllgor ar y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion.

Croesawodd y Pwyllgor y strategaeth fel ffordd o gael effaith gadarnhaol ar hyfywedd y Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin a phwysleisiodd bwysigrwydd rhoi cyfle i drigolion glywed a defnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd.

PENDERFYNWYD

6.1 Labelu'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod yn briodol.

6.2 Cymeradwyo Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 a'i chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

7. GWERTHUSIAD O AROLYGIADAU ESTYN AR DRAWS YSGOLION SIR GAERFYRDDIN, UNEDAU CYFEIRIO DISGYBLION A LLEOLIADAU ARBENIGOL

Cafodd y Pwyllgor adroddiad oedd yn rhoi trosolwg o ganlyniadau arolygu Estyn yn y sir dros y pum mlynedd diwethaf. Daeth yr adroddiad i'r casgliad fod safonau ac arweinyddiaeth yn cael eu barnu'n dda neu'n well yn y mwyafrif o ysgolion, gyda lleiafrif yn unig o ysgolion yn cael eu rhoi mewn categori i'w gwella. Rhoddwyd trosolwg o'r fframwaith arolygu newydd a fabwysiadwyd gan Estyn ym mis Mawrth 2022 i'r Pwyllgor, ynghyd â chrynodeb o'r arfer cryf neu effeithiol a nodwyd gan arolygwyr Estyn i'w rannu ag eraill.

Adolygodd y Pwyllgor yr argymhellion gwella ysgolion a ddarparwyd gan Estyn ers mis Mawrth 2022 a rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor fod holl ganlyniadau Estyn wedi dylanwadu ar strategaethau gwella'r adran ar gyfer ysgolion, ffyrdd o weithio a'r rhaglen cymorth Dysgu Proffesiynol.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mynegwyd pryder ynghylch Rhaglen Arolygu Estyn yng ngoleuni'r newid i'r cwricwlwm newydd, ynghyd â'r effaith andwyol ar ddatblygiad dysgwyr o ganlyniad i bandemig y coronafeirws. Eglurodd yr Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion fod y newid mewn ffocws o ganlyniadau dysgwyr i'r cynnydd a wnaed gan ddysgwyr yn galluogi Estyn, ysgolion a'r Awdurdod i gymryd golwg gyfannol ar ddysgwyr, er mwyn diwallu anghenion dysgwyr unigol yn well.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

8. DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU

Cafodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â cheisiadau neu atgyfeiriadau a oedd wedi deillio o gyfarfodydd blaenorol yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

9. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 24 MAWRTH 2023

**Yn amodol ar gynnwys presenoldeb aelodau cyfetholedig perthnasol,
PENDERFYNWYD Ilofnodi cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar
24 Mawrth 2023 fel cofnod cywir.**

CHAIR

DATE